

## Bachelor, master en PhD

# De positionering van fysiotherapie binnen het Europees Kwalificatiekader

Het is in Nederland pas sinds 2005 mogelijk een masteropleiding fysiotherapie te volgen. Voor die tijd kende ons land uitsluitend bacheloropleidingen, terwijl andere landen al langere tijd fysiotherapie als masteropleiding aanboden. Inmiddels hebben vrijwel alle hogescholen met een bacheloropleiding fysiotherapie ook een of meer masteropleidingen fysiotherapie in hun aanbod opgenomen. Meestal richten deze masteropleidingen zich op een specialistisch domein, zoals kindfysiotherapie, geriatriefysiotherapie, bekkenfysiotherapie, sportfysiotherapie en manuele therapie.

Tekst: dr. Roland van Peppen

DE VRAAG DIE Bij deze hogescholen vaak op tafel ligt, is tot welk (eind)niveau een bachelor fysiotherapeut op het gebied van kennis, vaardigheden en competenties wordt opgeleid. Immers, als dat bekend is, is daarmee impliciet het startniveau van een masteropleiding fysiotherapie beschreven. En daarmee zou voor studenten fysiotherapie een uitdagende leerroute ontstaan, via een bachelordiploma naar een masterdiploma, waarbij het risico op overlap wordt vermeden en het optimaal uitdiepen van het beoogde niveau wordt nagestreefd. Niet alleen voor de student, maar ook voor docenten fysiotherapie, werkveld en stageveld is een herkenbaar onderscheid in

in Higher Education (ENPHE). Dit netwerk heeft zich ten doel gesteld om de opleidingen fysiotherapie uit Europa bij elkaar te brengen en om tussen die opleidingen samenwerking te realiseren c.q. te verbeteren ([www.enphe.eu](http://www.enphe.eu)). Binnen ENPHE is een aantal focusgroepen aangesteld die zich halfjaarlijks in een seminar van één of twee dagen buigen over een specifiek thema. Een van die thema's is het 'European Qualification Framework' (EQF). De Focusgroup EQF heeft de opdracht uitgewerkt een richtsnoer te schrijven hoe fysiotherapie binnen het Europees Kwalificatiekader (EKK) op bachelor-, master- en PhD-niveau beschreven kan worden. In november 2012 heeft de Focusgroup EQF op het 3rd European Congress on Physiotherapy Education in Wenen haar resultaten gepresenteerd. Het Engelstalige 'Final Report', waar de presentatie op gebaseerd is en de 'Poster' zijn gratis te downloaden op de voor iedereen toegankelijke website van ENPHE: [www.enphe.eu/ENPHE/FocusGroups/EuropeanQualificationsFramework.aspx](http://www.enphe.eu/ENPHE/FocusGroups/EuropeanQualificationsFramework.aspx).

## Europees Kwalificatiekader

De strekking in beide bovengenoemde documenten is dat het EKK 8 niveaus kent in termen van kennis, vaardigheden en competenties. Het EKK classificeert een afgestudeerde bachelor op niveau-6 (EKK-6), een master op EKK-7 en een PhD op het hoogste niveau (EKK-8).

**'De vraag die bij hogescholen vaak op tafel ligt, is tot welk eindniveau een bachelor fysiotherapeut op het gebied van kennis, vaardigheden en competenties wordt opgeleid.'**

niveau van belang. Naast deze inhoudelijke argumenten stellen tegenwoordig ook de accreditatieorganen steeds strengere eisen aan het eindniveau van zowel bachelor- als masteropleidingen. Kortom: een leidraad is gewenst voor de beschrijving van wat een fysiotherapeut op bachelorniveau, masterniveau en ook op PhD-niveau moet beheersen.

## Internationale afstemming

Vrijwel alle hogescholen fysiotherapie uit Nederland zijn aangesloten bij het European Network of Physiotherapy

Het EKK bevordert de uniformiteit in afstudeerniveaus en daarmee de nagestreefde internationale mobiliteit van studenten en professionals. Dit Europese kader creëert enerzijds eenheid in taal waardoor het makkelijker wordt om de geleerde competenties in een ander land kenbaar te maken, en anderzijds een eenvoudig te hanteren instrument om het scholingsaanbod binnen het concept 'Leven-Lang-Leren' op niveau in te schalen. Het EKK hanteert op elk niveau 3 domeinen: competenties, kennis en vaardigheden die in algemene termen zijn beschreven. De Focusgroup EQF van ENPHE heeft dit voor fysiothera-



## Accreditatieorganen stellen tegenwoordig steeds strengere eisen aan het eindniveau van zowel bachelor- als masteropleidingen.

pie uitgewerkt en verschillen op het gebied van 'kennis', 'vaardigheden' en 'competenties' tussen fysiotherapie bachelors, masters en PhD's geformuleerd.

### Kennis, vaardigheden en competenties

Grofweg verschillen een bachelor, master en PhD van elkaar met betrekking tot 'kennis' op termen die gevoelsmatig dicht bij elkaar liggen, namelijk advanced knowledge/skills (EKK-6), highly specialized knowledge (EKK-7) en knowledge at the most advanced frontier of a field (EKK-8). De 3 niveaus onderscheiden zich wat betreft 'vaardigheden' op advanced skills (EKK-6), specialized problem-solving skills required in research and/or innovation (EKK-7) en the most advanced and specialized skills and techniques including synthesis and evaluation (EKK-8). De beoogde competenties verschillen ook van elkaar: manage complex technical or professional activities (EKK-6), manage and transform work or study contexts that are complex, unpredictable and require new strategic approaches (EKK-7) en demonstrate substantial authority, innovation, autonomy, scholarly and professional integrity and sustained commitments (EKK-8). In Tabel 1 (zie FysioNet) vindt u een uitgebreid overzicht van de verschillen op het gebied van 'kennis', 'vaardigheden' en 'competenties' voor de bachelor, master en PhD in de fysiotherapie.

### Implicaties voor bachelor en master

In Nederland bestaat (nog) geen PhD-opleiding fysiotherapie. Bij het vergelijken van een bachelor en een master fysiotherapie moet het verschil vooral gezocht worden in de hoge mate van zelfstandigheid waarin de (master) fysiotherapie kan functioneren, de complexe context en onvoorspelbaarheid waarin de

(master) fysiotherapie kan onderzoeken en behandelen, de mogelijkheid tot kritische analyse en adequate oordeelvorming bij patiëntenzorg en (praktijkgericht) onderzoek en het vermogen om originele invalshoeken te kunnen kiezen in zorg of onderzoek. Impliciet helpen deze beschrijvingen ook de fysiotherapeut te positioneren in het werkveld. Grofweg profileert een bachelor fysiotherapeut zich als zelfstandig functionerend (interdisciplinair) lid van een (patiënten)behandelteam en als assisterend lid van een (wetenschappelijk) onderzoeksteam. De master fysiotherapeut profileert zich als leider van een (interdisciplinair) (patiënten)behandelteam en zelfstandig (wetenschappelijk) onderzoeker en een PhD-fysiotherapeut als leider van een (wetenschappelijk) onderzoeksteam.

### Conclusie

Het document EQF van de Focusgroup EQF van ENPHE is ontwikkeld door Ingrid Narum (Oslo and Akershus University College of Applied Sciences, Noorwegen), Dagmar Pavlu (Charles University, Praag, Tsjechië) en Roland van Peppen (University of Applied Sciences, Utrecht, Nederland) en de klankbordgroep EQF (Janke Oosterhaven, Nederland en Hilde Van Waelvelde, België). Het EQF-document is bedoeld om discussies binnen hogescholen en universiteiten in Europa aan te zwengelen over het eindniveau van de opleidingen. Elke hogeschool kan het ontwikkelde ENPHE-document gebruiken om het eigen kader op de eigen hogeschool of universiteit te beschrijven.

Dr. Roland van Peppen, programmamanager, opleiding master Fysiotherapie, Hogeschool Utrecht, Faculteit Gezondheidszorg, Instituut voor Bewegingsstudies.